

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ЮРИДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені ЯРОСЛАВА МУДРОГО**

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК
для самостійної роботи
та практичних занять
з НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

**«ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРАТУРИ
У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

**Харків
2021**

**Навчально-методичний посібник з навчальної дисципліни
«Діяльність прокуратури у сфері запобігання корупції»**
(другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08
«Право» спеціальності 081 «Право») / Уклад. А. В. Лапкін. К. О.
Розсоха – Х.: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2021. – 47
с.

Укладачі:

Лапкін Андрій Васильович,
доктор юридичних наук, доцент

Розсоха Кирило Олегович,
кандидат юридичних наук, асистент

Затверджено на засіданні кафедри судоустрою
та прокурорської діяльності
(протокол № 1 від 31 серпня 2021 р.)

Завідувач кафедри – Москвич Лідія Миколаївна, докторка
юридичних наук, професорка

1. ВСТУП

Навчальна дисципліна «Діяльність прокуратури у сфері запобігання корупції» належить до тих, які входять до категорії «за вибором», а її викладання передбачає висвітлення питань, що стосуються функцій, повноважень, особливостей правового регулювання діяльності прокуратури.

Джерелами курсу «Діяльність прокуратури у сфері запобігання корупції» є міжнародні акти щодо стандартів організації і діяльності прокуратури у сфері запобігання корупції, акти національного законодавства, наукова та навчально-методична література з відповідних питань.

Завдання викладача при проведенні лекцій і практичних занять із навчальної дисципліни полягає в:

- висвітленні актуальних проблем діяльності прокуратури у сфері протидії корупції, окресленні напрямів сучасних наукових досліджень у цій галузі;
- формуванні у студентів уявлення про види й зміст повноважень прокурора у сфері протидії корупції;
- виявленні прикладних проблем взаємодії прокурора з іншими уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції;
- розгляді і поясненні особливостей організації й діяльності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури;
- наданні студентам знань з тактики й методики діяльності прокуратури у сфері протидії корупції.

Однією із основних форм навчання студентів під час опанування навчальною дисципліною «Діяльність прокуратури у сфері запобігання корупції» виступають практичні заняття, які сприяють поглибленому засвоєнню основних теоретичних положень і відпрацюванню навичок практичного застосування

правових норм, що регулюють діяльність прокуратури у сфері запобігання корупції.

Під час проведення занять студенти відповідають на теоретичні питання, вирішують практичні завдання, вивчають конкретні приклади із прокурорської практики, аналізують положення законодавства України та міжнародно-правових актів.

Відповіді на теоретичні питання повинні бути конкретними, чіткими, достатньо аргументованими, спиратися на положення нормативно-правових актів, а також передбачають висловлення власної думки з питання, що розглядається.

Розв'язання практичних завдань сприяє засвоєнню студентами теоретичного матеріалу і формуванню у них навичок роботи із законодавством у конкретних ситуаціях. Практичні завдання виконуються у письмовій формі в окремому зошиті в позааудиторний час і обговорюються на занятті. Розв'язання тих практичних завдань, що передбачають підготовку проєктів організаційних чи процесуальних документів прокуратури, має супроводжуватися обговоренням складених проєктів. Такі документи повинні відповідати вимогам, встановленим законом, формам, виробленим прокурорською практикою, і методичним порадам викладача.

Вивчення конкретних прикладів із прокурорської практики, а також аналіз нормативного матеріалу застосовується як під час відповідей на теоретичні питання, так і при розв'язанні практичних завдань. При цьому студенти можуть використовувати знання та матеріали, одержані під час проходження ознайомчої та виробничої практики в органах прокуратури України.

У результаті вивчення цієї дисципліни студенти повинні:

- **знати** роль прокуратури у системі

антикорупційної юстиції, взаємний вплив і взаємодію між прокуратурою й іншими антикорупційними інституціями, тенденції розвитку законодавства про антикорупційну діяльність прокуратури на національному рівні, сферу антикорупційної діяльності прокуратури відповідно до рівня, що підтримується передовими підручниками і включає певні аспекти, пов'язані із найбільш передовими знаннями;

- **вільно орієнтуватися** в системі природу та характер діяльності прокуратури у сфері протидії корупції, і виявляти розуміння меж та механізмів її правового регулювання, у системі правових основ антикорупційної діяльності прокуратури, розуміти кореляційні зв'язки і співвідношення між різними рівнями нормативної регламентації цієї діяльності, у системі та структурі Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, у системі правових основ антикорупційної діяльності прокуратури, розуміти кореляційні зв'язки і співвідношення між різними рівнями нормативної регламентації цієї діяльності;

- **уміти** оцінювати природу та характер діяльності прокуратури у сфері протидії корупції, і виявляти розуміння меж та механізмів її правового регулювання, основні прийоми й методи реалізації повноважень прокурора при здійсненні діяльності у сфері протидії корупції, прогнозувати вплив різних соціально-економічних факторів на досягнення мети і завдань антикорупційної діяльності прокуратури у демократичному правовому суспільстві, роль прокуратури у системі антикорупційної юстиції, взаємний вплив і взаємодію між прокуратурою й іншими антикорупційними інституціями, інформацію щодо ефективності діяльності прокуратури у сфері протидії корупції, а також узагальнювати її.

2. ЗАГАЛЬНИЙ РОЗРАХУНОК ГОДИН ЛЕКЦІЙ, ПРАКТИЧНИХ (СЕМІНАРСЬКИХ) ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

№ п/п	Тема	Всього годин	У тому числі		
			лекції	практичні (семінарські) заняття	самостійна робота
1	Предмет, система, джерела дисципліни «Діяльність прокуратури у сфері запобігання корупції»	14	2	2	10
2	Місце прокуратури в системі антикорупційної юстиції	18	4	2	12
3	Спеціалізована антикорупційна прокуратура: статус, система і повноваження	20	4	4	12
4	Організація і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням кримінальних корупційних правопорушень	20	4	4	12
5	Підтримання публічного обвинувачення у кримінальних провадженнях щодо кримінальних корупційних правопорушень.	18	2	4	12
6	Представництво інтересів держави в суді у виключних випадках, передбачених законом і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями	16	2	2	12
7	Міжнародне співробітництво прокуратури у сфері протидії корупції	14	2	2	10

		120	20	20	80
--	--	-----	----	----	----

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРАТУРИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ»

Модуль 1

Місце прокуратури в системі антикорупційної юстиції

1. Предмет, система, джерела дисципліни «Діяльність прокуратури у сфері запобігання корупції»

Предмет і структура навчальної дисципліни «Діяльність прокуратури у сфері запобігання корупції». Взаємозв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Поняття й ознаки антикорупційної діяльності прокуратури. Генезис антикорупційної діяльності прокуратури. Антикорупційна діяльність у системі функцій прокуратури. Правові основи антикорупційної діяльності прокуратури. Міжнародні стандарти й іноземний досвід діяльності прокуратури у сфері протидії корупції.

2. Місце прокуратури в системі антикорупційної юстиції

Поняття й елементи антикорупційної юстиції. Напрями формування системи антикорупційної юстиції України. Роль прокуратури в системі антикорупційної юстиції України. Взаємодія прокуратури з Національним агентством із питань запобігання корупції. Взаємодія прокуратури з Національним

антикорупційним бюро України. Взаємодія прокуратури й суду з питань запобігання корупції. Взаємодія прокуратури з іншими уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції.

3. Спеціалізована антикорупційна прокуратура: статус, система і повноваження

Місце Спеціалізованої антикорупційної прокуратури у системі прокуратури України. Гарантії незалежності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Система і структура Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Особливості правового становища прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. Функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури: поняття та загальна характеристика.

Модуль 2

Функції прокуратури у сфері протидії корупції

4. Організація і процесуальне керівництво досудовим розслідуванням кримінальних корупційних правопорушень

Предмет, завдання і правові основи організації та процесуального керівництва досудовим розслідуванням кримінальних корупційних правопорушень. Повноваження прокурора із організації та процесуального керівництва досудовим розслідуванням кримінальних корупційних правопорушень. Особливості діяльності прокурора на

початковому етапі досудового розслідування кримінальних корупційних правопорушень. Особливості участі прокурора в досудовому розслідуванні кримінальних корупційних правопорушень. Особливості діяльності прокурора на етапі закінчення досудового розслідування кримінальних корупційних правопорушень.

5. Підтримання публічного обвинувачення у кримінальних провадженнях щодо кримінальних корупційних правопорушень

Предмет, завдання і правові основи підтримання прокурором публічного обвинувачення у кримінальних провадженнях щодо кримінальних корупційних правопорушень. Особливості підготовки прокурора до підтримання публічного обвинувачення у відповідних провадженнях. Участь прокурора в підготовчому судовому провадженні щодо кримінальних корупційних правопорушень. Тактика і методика участі прокурора в судовому розгляді кримінальних проваджень щодо кримінальних корупційних правопорушень. Особливості оскарження прокурором судових рішень у кримінальних провадженнях щодо корупційних правопорушень.

6. Представництво інтересів держави в суді у виключних випадках, передбачених законом і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями

Предмет, завдання і правові основи представництва інтересів держави в суді у виключних випадках, передбачених законом і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями, а також представництва інтересів держави у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави. Форми представництва прокуратурою інтересів держави в суді у відповідних справах. Встановлення прокурором підстав представництва інтересів держави в суді у виключних випадках, передбачених законом і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями, а також у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави. Особливості участі прокурора в розгляді судом відповідних справ. Оскарження прокурором судових рішень у відповідних провадженнях. Участь прокурора у виконавчому провадженні щодо корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, а також щодо визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

7. Міжнародне співробітництво прокуратури у сфері протидії корупції

Предмет, завдання і правові основи міжнародного співробітництва прокуратури у сфері протидії корупції. Основні напрями і форми міжнародного співробітництва прокуратури у сфері протидії корупції. Уповноважені суб'єкти на здійснення міжнародного співробітництва. Порядок міжнародного співробітництва прокуратури у сфері протидії.

4. ЗАВДАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ТЕМА 1. ПРЕДМЕТ, СИСТЕМА, ДЖЕРЕЛА ДИСЦИПЛІНИ «ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРАТУРИ У СФЕРІ ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ»

План

1. Предмет і структура навчальної дисципліни «Діяльність прокуратури у сфері запобігання корупції». Взаємозв'язок з іншими навчальними дисциплінами.
2. Поняття й ознаки антикорупційної діяльності прокуратури.
3. Генезис антикорупційної діяльності прокуратури.
4. Антикорупційна діяльність у системі функцій прокуратури.
5. Правові основи антикорупційної діяльності прокуратури.
6. Міжнародні стандарти й іноземний досвід діяльності прокуратури у сфері протидії корупції.

Завдання

1. *Вкажіть, що з наведеного нижче є ознаками антикорупційної діяльності. Обґрунтуйте свою відповідь:*
 - а) підготовка, забезпечення і контроль за вжиттям заходів із запобігання корупції;
 - б) участь в інформуванні населення про стан із запобігання й виявлення корупції;
 - в) міжнародне співробітництво з питань запобігання й виявлення корупції;

- г) проведення організаційної й роз'яснювальної роботи із запобігання, виявлення і протидії корупції;
- д) притягнення винних у вчиненні корупційних злочинів до відповідальності.

2. Назвіть, до повноважень якого органу належить здійснення контролю за дотриманням вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів і за дотриманням антикорупційного законодавства. Обґрунтуйте свою відповідь з посиланням на норми законодавства.

- а) Національна гвардія;
- б) Національне агентство з питань
- в) запобігання корупції (НАЗК);
- г) Служба безпеки України (СБУ);
- д) Державне бюро розслідувань (ДБР);
- е) Національне антикорупційне бюро України (НАБУ).

3. Назвіть, що згідно з положеннями Конвенції ООН проти корупції є основними напрямками протидії корупції в державах-учасницях. Розкрийте їх зміст:

- а) створення спеціального органу (органів), діяльність якого спрямована на запобігання і протидію корупції,
- б) долучення громадськості до участі у запобіганні корупції,
- в) створення кодексів поведінки службовців,
- г) зміцнення незалежності держави.

4. Оберіть, в яких міжнародних документах містяться Європейські стандарти у сфері протидії корупції. Охарактеризуйте ці акти:

- а) Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією;
- б) Європейська конвенція з прав людини;
- в) Цивільна конвенція про боротьбу з корупцією;
- г) Міжнародний пакт про громадські і політичні права.
- д) Будапештські керівні принципи з етики та поведінки прокурорів
- е) Європейська конвенція про громадянство

Список літератури

Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/t21>.

Положення про Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру Офісу Генерального прокурора: Наказ Генерального прокурора від 05.03.2020 № 125. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0125905-20#Text>

Батиргарєєва В. С. Щодо правових, інституціональних та наукових складових протидії корупції в Україні. *Питання боротьби зі злочинністю*. 2020. №. 40 (2020). С. 23-32.

Вандін Є. В. Діяльність антикорупційної прокуратури: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Юридичні науки. 2016. №. 1 (4). С. 122-125.

Горган О. Л. Прокурорська діяльність щодо боротьби з корупцією у контексті реформи органів прокуратури України. *Право і суспільство*. 2015. №. 2. С. 40-46.

Лапкін А. В. Закон України «Про прокуратуру». Науково-практичний коментар. Харків: Право, 2015. 680 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах. Вид. 6-те, змін. та доповн. Харків: Право, 2020. 152 с.

Лапкін А. Спеціалізована антикорупційна прокуратура: проблеми організації та діяльності. *Право України*. 2017. № 1. С. 63-70.

Назаров І.В., Розсоха К.О. Напрями вдосконалення законодавства, яке регулює діяльність органів прокуратури

України щодо протидії корупції. *Електронне наукове фахове видання «Юридичний науковий електронний журнал»*. 2018. Випуск 6. С. 388-391. http://lsej.org.ua/6_2018/110.pdf

Подоляка С. А. Особливості функціонування системи суб'єктів протидії корупції в органах прокуратури України. *Наукові записки Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка*. Серія: Право. 2018. № 5. С. 63-67.

Проневич О. С. Інститут спеціалізованої антикорупційної прокуратури в європейській державно-правовій традиції. *Форум права*. 2015. № 1. С. 261–268.

Розсоха К. О. Організаційні засади діяльності прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2017. Випуск 43. Т. 3. С. 84-88.

Розсоха К. О. Роль та функції спеціалізованих антикорупційних органів України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Випуск 4. С. 101-105.

Розсоха К. О. Нормативне забезпечення функціонування антикорупційних органів України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Випуск 5. С. 93-96.

Розсоха К. О. Антикорупційні органи України: сучасний стан (у контексті євроінтеграції). *Юридичний електронний науковий журнал*. 2020. Випуск 9. URL: <http://www.lsej.org.ua/>

Руденко М. В. Спеціалізована антикорупційна прокуратура: становлення, розвиток, організація та функціонування. *Вісник прокуратури*. 2016. № 1. С. 5–13.

ТЕМА 2. МІСЦЕ ПРОКУРАТУРИ В СИСТЕМІ АНТИКОРУПЦІЙНОЇ ЮСТИЦІЇ

План

1. Поняття й елементи антикорупційної юстиції.
2. Напрями формування системи антикорупційної юстиції України.

3. Роль прокуратури в системі антикорупційної юстиції України.

4. Взаємодія прокуратури з Національним агентством із питань запобігання корупції.

5. Взаємодія прокуратури з Національним антикорупційним бюро України.

6. Взаємодія прокуратури й суду з питань запобігання корупції.

7. Взаємодія прокуратури з іншими уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції.

Завдання

5. *Наведіть перелік (за видами) спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції. Охарактеризуйте їх діяльність і вкажіть, чим вона відрізняється, а в чому збігається.*

6. *Заповніть таблицю, визначивши, що із перерахованого нижче за законодавством належить до корупційних злочинів, а що до адміністративних правопорушень, пов'язаних з корупцією.*

- привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем;
порушення обмежень щодо сумісництва та суміщення з іншими видами діяльності;
- порушення встановлених законом обмежень щодо одержання подарунків;
- викрадення, привласнення, вимагання вогнепальної зброї, бойових припасів, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживанням службовим становищем;
- порушення вимог фінансового контролю;
- викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння

ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем;

- викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем;

- порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів;

- незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень;

- нежиття заходів щодо протидії корупції;

- викрадення, привласнення, вимагання обладнання, призначеного для виготовлення наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів, чи заволодіння ним шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем та інші незаконні дії з таким обладнанням;

- порушення встановлених правил обігу наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів.

Корупційні злочини	Корупційні адміністративні порушення

7. Вкажіть, до якої відповідальності (адміністративної, дисциплінарної, кримінальної) може бути притягнута особа за:

- розголошення інформації про викривача;

- відсутність умов для повідомлень про порушення вимог Закону іншою особою, зокрема через спеціальні телефонні лінії, офіційні веб-сайти, засоби електронного зв'язку;

- невиконання вимог розгляду анонімного повідомлення;

- відсутність негайного реагування у вигляді письмового повідомлення про вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення спеціально уповноважений суб'єкт у сфері протидії корупції.

- недотримання вимог щодо організації проведення спеціальної перевірки
- незаконне використання інформації, що стала відома особі у зв'язку з виконанням службових повноважень;
- невжиття заходів щодо протидії корупції;
- викрадення, привласнення, вимагання наркотичних засобів, психотропних речовин або їх аналогів чи заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем;
- викрадення, привласнення, вимагання прекурсорів або заволодіння ними шляхом шахрайства або зловживання службовим становищем.

Адміністративна відповідальність	Дисциплінарна відповідальність	Кримінальна відповідальність

8. *Оберіть, до проведення чого можуть залучатися працівники уповноваженого підрозділу з питань запобігання та виявлення корупції. Обґрунтуйте свою відповідь з посиланням на норми законодавства:*

а) експертизи проєктів нормативно-правових актів, організаційно-розпорядчих документів, що видаються органом виконавчої влади, з метою виявлення причин, що призводять чи можуть призвести до вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень;

б) внутрішнього аудиту органу виконавчої влади, підприємства, установи та організації в частині дотримання вимог антикорупційного законодавства;

г) проведення організаційної й роз'яснювальної роботи із запобігання, виявлення і протидії корупції;

д) притягнення винних у вчиненні корупційних злочинів до відповідальності.

9. *Вкажіть основні принципи діяльності Національного антикорупційного бюро України та розкрийте їх зміст:*

- 1) верховенство права;
- 2) повага та дотримання прав і свобод людини і громадянина;
- 3) законність;
- 4) безсторонність та справедливість;
- 5) незалежність Національного бюро та його працівників;
- 6) непідконтрольність і непідзвітність суспільству й визначеним законом державним органам;
- 7) неможливість демократичного цивільного контролю;
- 8) політична нейтральність і позапартійність.

10. *Оберіть серед наведених нижче справ ті, які не розглядає Вищий антикорупційний суд України. Обґрунтуйте свою відповідь з посиланням на норми законодавства:*

- а) розкрадання державного майна шляхом зловживання службовим становищем;
- б) зловживання впливом, владою або службовим становищем нецільове використання бюджетних коштів України;
- в) пропозиція або надання неправомірної вигоди службовій особі та отримання службовою особою такої вигоди;
- г) порушення встановлених правил обігу наркотиків, психотропних речовин та їх аналогів шляхом зловживання службовим становищем викрадення, вимагання, привласнення зброї, вибухових речовин чи радіоактивних матеріалів шляхом зловживання службовим становищем.

11. *Проаналізуйте наведену фабулу:*

До керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури звернувся голова Громадської організації «Антикорупційний центр» з пропозицією підписати Меморандум про співробітництво, згідно з умовами якого представники ГО здійснюватимуть викриття та фіксацію фактів корупційних правопорушень серед співробітників правоохоронних органів та передаватимуть ці матеріали до

САП, а також допомагатимуть прокурорам САП у підготовці матеріалів відповідних кримінальних проваджень для їх розгляду Вищим антикорупційним судом України.

*Яку відповідь на це звернення має надати керівник САП?
Обґрунтуйте свою думку.*

Список літератури

Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 р. № 2447-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 24. Ст. 212. Дата оновлення: 14.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>

Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 р. № 794- VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 6. Ст.55. Дата оновлення: 17.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>

Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки: Закон України 14.10.2014 р. № 1699- VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 46. Ст.2047. Дата оновлення: 14.07.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18#Text>

Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10.11.2015 р. № 772-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. №1. Ст.2. Дата оновлення: 17.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19#Text>

Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. №47. Ст.2051. Дата оновлення: 17.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>

Веклич В. О. Адміністративно-правові засади публічної політики щодо запобігання і боротьби з корупцією в Україні: монографія. Київ: Видавництво «Людмила», 2017. 592 с.

Іванов О. В. Національне агентство з питань запобігання корупції в системі суб'єктів запобігання та протидії корупції. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2018. Т. 2. №. 4 (25). С. 74-

78.

Лапкін А. В. Закон України «Про прокуратуру». Науково-практичний коментар. Харків: Право, 2015. 680 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах. Вид. 6-те, змін. та допов. Харків: Право, 2020. 150 с.

Лапкін А. В. Проблеми створення Вищого антикорупційного суду в Україні. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі* : матеріали II Міжнар. наук. - практ. конф. (Київ, 8 груд. 2017 р.) / [редкол.: В.В. Черней, С. Д. Гусарєв, С.С. Чернявський та ін.]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2017. С. 275-279.

Лапкін А.В. Спеціалізована антикорупційна прокуратура в механізмі реалізації державної антикорупційної політики. *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі*: матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф. (Київ, 9 груд. 2016 р.) / [ред. кол.: В.В. Черней, С.Д. Гусарєв, С.С. Чернявський та ін.]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 259-262.

Лапкін А. Спеціалізована антикорупційна прокуратура: проблеми організації та діяльності. *Право України*. 2017. № 1. С. 63-70.

Лапкін А. В. Формування системи антикорупційної юстиції в Україні. *Актуальні проблеми реалізації положень Закону України «Про запобігання корупції»*: тези доповідей регіонального науково-практичного круглого столу, м. Запоріжжя, 1-2 грудня 2017 року / За заг. ред. Т. О. Коломоєць. Запоріжжя: ЗНУ, 2017. С. 121-124.

Прокопів Б. Специфіка функціонування Вищого антикорупційного суду в Україні: міжнародний досвід та українські реалії. *Актуальні проблеми правознавства*. 2018. № 3. С. 103-107.

Радецький Р. Національне агентство з питань запобігання корупції в системі органів протидії корупції в Україні. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2017. № 1. С. 13-16.

Розсоха К. О. Роль та функції спеціалізованих

антикорупційних органів України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2018. Випуск 4. С. 101-105.

Розсоха К. О. Антикорупційні органи України: сучасний стан (у контексті євроінтеграції). *Юридичний електронний науковий журнал*. 2020. Випуск 9. URL: <http://www.lsej.org.ua/>

Розсоха К. О. Чи незалежні антикорупційні органи України: погляд зсередини. *Теорія і практика правознавства*. Випуск 18. 2020. URL: <http://tlaw.nlu.edu.ua/>

Розсоха К.О. Роль і місце прокуратури у боротьбі з корупцією. *«The scientific heritage»* 2021. VOL 5 № 78 (78) (2021). С. 23-28.

Скомаров О. Принципи діяльності Національного антикорупційного бюро України. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2016. №. 3. С. 222-229.

Ференець О. Прокурорська діяльність у сфері боротьби з корупцією в Україні. *Jurnalul juridic national: teorie și practică*. 2016. Т. 18. №. 2/2. С. 76-79.

Шинкаренко Н. В. Національне антикорупційне бюро України як суб'єкт запобігання корупції. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2016. №. 2. С. 74-77.

ТЕМА 3. СПЕЦІАЛІЗОВАНА АНТИКОРУПЦІЙНА ПРОКУРАТУРА: СТАТУС, СИСТЕМА І ПОВНОВАЖЕННЯ

План

1. Місце Спеціалізованої антикорупційної прокуратури у системі прокуратури України.
2. Гарантії незалежності Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.
3. Система і структура Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.
4. Особливості правового становища прокурорів Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

5. Функції Спеціалізованої антикорупційної прокуратури: поняття та загальна характеристика.

Завдання

12. Проаналізуйте наведену фабулу:

У зв'язку із початком дисциплінарного провадження щодо керівника САП за фактом можливого розголошення ним таємниці, що охороняється законом, яка стала відомою йому під час виконання повноважень, Генеральний прокурор своїм наказом відсторонив керівника САП від посади строком на 3 місяці та поклав на цей час виконання його службових обов'язків на першого заступника Генерального прокурора.

Оцініть законність та обґрунтованість вказаного наказу Генерального прокурора. Обґрунтуйте свою думку.

13. Проаналізуйте наведену фабулу:

Генеральний прокурор своїм наказом визначив групу прокурорів Офісу Генерального прокурора в особливо складному кримінальному провадженні щодо вчинення корупційних та інших злочинів народним депутатом України, до складу якої включив двох прокурорів САП. Старшим прокурором групи було призначено заступника Генерального прокурора, який під час кримінального провадження дав прокурору САП вказівку допитати свідків М. і К. Прокурор САП, який входив до складу групи прокурорів, відмовився виконувати цю вказівку у зв'язку із тим, що вона була надана в усній, а не в письмовій формі.

Чи було додержано вимоги закону при створенні групи прокурорів, включенні до її складу прокурорів САП, надання їм вказівки? Відповідь обґрунтуйте.

14. Проаналізуйте наведену фабулу:

Під час здійснення відкритого конкурсу на зайняття посад у Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі

документи на участь подали: А., громадянин США, колишній окружний аторней штату Вірджінія; Б., громадянин України, який попередні 12 років працював антикорупційним експертом міжнародних організацій. Конкурсна комісія відмовила у прийнятті документів від А. на тій підставі, що він не є громадянином України, а від Б. – оскільки він не має досвіду роботи в прокуратурі.

Чи є обґрунтованою відмова А. та Б. у прийнятті документів? Чи можуть вказані особи зайняти посаду прокурора САП? Обґрунтуйте свою відповідь.

Список літератури

Про Вищий антикорупційний суд: Закон України від 07.06.2018 р. № 2447- VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2018. № 24. Ст. 212. Дата оновлення: 14.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2447-19#Text>

Про Державне бюро розслідувань: Закон України від 12.11.2015 р. № 794- VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. № 6. Ст.55. Дата оновлення: 17.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19#Text>

Про засади державної антикорупційної політики в Україні (Антикорупційна стратегія) на 2014–2017 роки: Закон України 14.10.2014 р. № 1699-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 46. Ст.2047. Дата оновлення: 14.07.2015. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1699-18#Text>

Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів : Закон України від 10.11.2015 р. № 772-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2016. №1. Ст.2. Дата оновлення: 17.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/772-19#Text>

Про Національне антикорупційне бюро України: Закон України від 14.10.2014 р. № 1698-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. №47. Ст.2051. Дата оновлення: 17.06.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1698-18#Text>

Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS

173): прийнята 27.01.1999 р. у Страсбурзі; ратифікована Україною 18.10.2006 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_101.

Іщук Д. О. Особливості адміністративно-правового статусу Спеціалізованої антикорупційної прокуратури. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2020. №. 2 (31). С. 88-91.

Карпунцов В. В. Проблемні питання реалізації функцій Спеціалізованої антикорупційної прокуратури та шляхи їх вирішення. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2017. №. 44 (2). С. 32-35.

Ковальчук І. С. Проблемні аспекти організації й діяльності спеціалізованої антикорупційної прокуратури. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. Серія: Юридичні науки. 2016. №. 2 (3). С. 126-129.

Лапкін А. В. Закон України «Про прокуратуру». Науково-практичний коментар. Харків: Право, 2015. 680 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах. Вид. 6-ге, змін. та допов. Харків: Право, 2020. 150 с.

Лапкін А. В. Прокурор у кримінальному провадженні: теоретичні, правові та організаційно-методичні проблеми : монографія. Харків : Право, 2020. 1304 с.

Лапкін А. Спеціалізована антикорупційна прокуратура: проблеми організації та діяльності. *Право України*. 2017. № 1. С. 63–70.

Лапкін А.В. Спеціалізована антикорупційна прокуратура в механізмі реалізації державної антикорупційної політики // *Реалізація державної антикорупційної політики в міжнародному вимірі*: матеріали Міжнарод. наук.-практ. конф. (Київ, 9 груд. 2016 р.) / [ред. кол.: В.В. Черней, С.Д. Гусарев, С.С. Чернявський та ін.]. Київ: Нац. акад. внутр. справ, 2016. С. 259-262.

Організація та діяльність органів прокуратури України : навч. посібник / П. М. Каркач, В. В. Кривобок, В. С. Бабкова та ін. ; за ред. П. М. Каркача. Харків : Право, 2019. 500 с.

Подкопась С. В. Організація та діяльність прокуратури в Україні : монографія. Харків : Право, 2020. 362 с.

Розсоха К. О. Організаційні засади діяльності прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2017. Випуск 43. Т. 3. С. 84-88.

Розсоха К. О. Правовий статус спеціалізованої антикорупційної прокуратури як підрозділу Генеральної прокуратури України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Випуск 5. Том 4. С. 145-149.

Руденко М. В. Спеціалізована антикорупційна прокуратура: становлення, розвиток, організація та функціонування. *Вісник прокуратури*. 2016. № 1. С. 5–13.

Чорноусько М. Феномен спеціалізованого процесуального керівництва у кримінальному процесі України. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 5. С. 90–95.

ТЕМА 4. ОРГАНІЗАЦІЯ І ПРОЦЕСУАЛЬНЕ КЕРІВНИЦТВО ДОСУДОВИМ РОЗСЛІДУВАННЯМ КРИМІНАЛЬНИХ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВопорушень

План

1. Предмет, завдання і правові основи організації та процесуального керівництва досудовим розслідуванням кримінальних корупційних правопорушень.

2. Повноваження прокурора із організації та процесуального керівництва досудовим розслідуванням кримінальних корупційних правопорушень.

3. Особливості діяльності прокурора на початковому етапі досудового розслідування кримінальних корупційних правопорушень.

4. Особливості участі прокурора в досудовому розслідуванні кримінальних корупційних правопорушень.

5. Особливості діяльності прокурора на етапі закінчення досудового розслідування кримінальних корупційних правопорушень.

Завдання

15. *Оберіть, які з наведених нижче процесуальних документів детектив НАБУ повинен обов'язково погоджувати з прокурором САП:*

- а) повідомлення особі про підозру;
- б) клопотання до слідчого судді про проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій;
- в) клопотання про накладення попереднього арешту на майно або кошти на рахунках фізичних чи юридичних осіб у фінансових установах;
- г) постанову про зупинення досудового розслідування;
- д) постанову про закриття кримінального провадження.

16. *Ознайомтеся з матеріалами справи.*

Голова сільради, у порушення вимог законодавства, маючи намір на незаконне виведення з державної власності земельних ділянок, які знаходилися поза межами населеного пункту, підписав рішення сесії сільради про вилучення із земель лісового фонду і переведення 133 земельних ділянок площею понад 30 га у землі житлової та громадської забудови, прийняте на підставі завідомо неправдивих документів – заяв громадян про виділення їм даних ділянок.

Службові особи відділів Держкомзему, земельного кадастру та ДП «Н-ський лісгосп», зловживаючи службовим становищем та достовірно знаючи, що рішення сесії сільради є незаконним, склали та підписали відповідні документи, які стали підставою для передачі у власність зазначених ділянок.

У результаті незаконних дій зазначених осіб з власності держави вибули 133 земельні ділянки загальною площею понад 30 га.

Які дії має вчинити прокурор Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, якщо йому стало відомо про наведені факти? Які документи він має скласти? Обґрунтуйте свою відповідь.

17. *Ознайомтеся з матеріалами справи.*

«13 вересня 2019 року до Вищого антикорупційного суду надійшла скарга, в якій адвокат М. просить скасувати

повідомлення про підозру ОСОБА_1 від 09.07.2019 р. у кримінальному провадженні № 4201800000002019 від 17.08.2018 р., за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366¹ КК України, і зобов'язати уповноважену особу Генеральної прокуратури України вчинити дії щодо виключення з ЄРДР по кримінальному провадженню № 4201800000002019 від 17.08.2018 р. за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366¹ КК України, відомостей про набуття ОСОБА_1 статусу підозрюваної особи.

Подана скарга обґрунтовується тим, що Національне антикорупційне бюро України (далі – НАБУ) здійснює досудове розслідування за фактом подання ОСОБА_1 завідомо недостовірних відомостей у деклараціях за 2015, 2016, 2017 роки.

09.07.2019 р. в ході досудового розслідування старшим детективом Національного бюро України за погодженням із заступником керівника Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Генеральної прокуратури України повідомлено про підозру ОСОБА_1 у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 366¹ КК України. Запобіжний захід ОСОБА_1 не обирався.

Захисник вважає, що підозра є необґрунтованою, оскільки: наявні докази, що спростовують можливість причетності ОСОБА_1 до вчинення злочину; повідомлення про підозру не відповідає фактичним обставинам кримінального правопорушення; у ОСОБА_1 був відсутній умисел на недекларування позики, обов'язок внесення відомостей до декларації щодо позики у ОСОБА_1 не виник, оскільки він грошових коштів від ОСОБА_2 не отримував».

На підтвердження обґрунтованості підозри ОСОБА_1 у вчиненні інкримінованого йому кримінального правопорушення, детективом надані копії матеріалів кримінального провадження, а саме договору позики і розписки від 10.07.2014 р., копії експертиз від 10.01.2019 р., 15.01.2019 р. та 12.06.2018 р., протоколів допиту свідків ОСОБА_2, ОСОБА_4, ОСОБА_5 та інших, протоколів огляду та інші матеріали.

Сторона захисту в судовому засіданні посилалася на те, що наявні розбіжності в показах ОСОБА_4, наданих під час допитів від 04.10.2018 р., 19.02.2019 р., 24.06.2019 р. і 27.11.2018 р.; повідомили, що мають ряд зауважень до проведених експертиз, також досудовим розслідуванням не встановлено джерела походження коштів, які ОСОБА_2, за версією слідства, надав у позику ОСОБА_1, та інше, що, на думку захисників, є підставою для скасування підозри і поновлення досудового розслідування, оскільки підстави для її вручення, передбачені ч. 1 ст. 276 КПК України, відсутні. Додатково повідомили, що пред'явлена підозра є необґрунтованою і вручена з порушенням вимог КПК, оскільки, за їх розрахунком, неможливо було скласти підозру і в цей же день вручити ОСОБА_1, який перебував поза межами м. Київ, хоча на обґрунтування цього твердження жодного доказу не надано».

«Таким чином, матеріали скарги захисника М. не містять жодного доказу щодо порушення порядку повідомлення про підозру ОСОБА_1, а тому скарга не підлягає задоволенню.

Керуючись ст. 2, 7, 303, 309, 372 КПК України, слідчий суддя

п о с т а н о в и в:

В задоволенні скарги відмовити.»

Чи правильно вчинив слідчий суддя? Чи достатньо обґрунтованими є заперечення захисника? Обґрунтуйте свою відповідь.

18. Ознайомтеся з матеріалами справи.

Під час кримінального провадження щодо кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 368 «Прийняття пропозиції, обіцянки або одержання неправомірної вигоди службовою особою» КК України, прокурор САП, який здійснював процесуальне керівництво у відповідному кримінальному провадженні згідно з наказом Генерального прокурора, здійснив повідомлення про підозру заступнику голови Національного агентства з питань запобігання корупції, а також ініціював відсторонення його від посади.

Чи є прокурор САП за наведених обставин суб'єктом, уповноваженим на здійснення вказаних процесуальних дій? Обґрунтуйте свою відповідь.

Список літератури

Кримінальна конвенція про боротьбу з корупцією (ETS 173): прийнята 27.01.1999 р. у Страсбурзі; ратифікована Україною 18.10.2006 р. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/994_101.

Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/t21>

Лапкін А. В. Закон України «Про прокуратуру». Науково-практичний коментар. Харків: Право, 2015. 680 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах. Вид. 6-те, змін. та допов. Харків: Право, 2020. 150 с.

Лапкін А. В. Процесуальне керівництво досудовим розслідуванням корупційних злочинів спеціалізованою антикорупційною прокуратурою. ЮНЕЖ «*De Lege Ferenda*». X.: 2017. С. 50-57.

Лапкін А. Спеціалізована антикорупційна прокуратура: проблеми організації та діяльності. *Право України*. 2017. № 1. С. 63–70.

Лапкін А. В. Спеціалізована антикорупційна прокуратура як суб'єкт процесуального керівництва досудовим розслідуванням корупційних злочинів // Актуальні питання виявлення, досудового розслідування та запобігання корупційним правопорушенням : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпропетровськ, 24 квіт. 2015). – Дніпропетровськ : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2015. – С. 49-52.

Лапкін А. В. Прокурор у кримінальному провадженні: теоретичні, правові та організаційно-методичні проблеми : монографія. Харків : Право, 2020. 1304 с.

Муляр Г., Ховпун О. Взаємодія антикорупційних органів України під час розслідування кримінальних проваджень. *Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму*. 2019. №. 2. С. 56-65.

Організація та діяльність органів прокуратури України : навч. посібник / П. М. Каркач, В. В. Кривобок, В. С. Бабкова та ін. ; за ред. П. М. Каркача. Харків : Право, 2019. 500 с.

Подкопаєв С. В. Організація та діяльність прокуратури в Україні : монографія. Харків : Право, 2020. 362 с.

Розсоха К. О. Організаційні засади діяльності прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2017. Випуск 43. Т. 3. С. 84-88.

Руденко М. В. Спеціалізована антикорупційна прокуратура: становлення, розвиток, організація та функціонування. *Вісник прокуратури*. 2016. № 1. С. 5–13.

Ференець О. Б. Кримінально-правові повноваження прокурора у сфері антикорупційної діяльності прокуратури. *Університетські наукові записки*. 2017. №. 2. С. 156-165.

Чорноусько М. Феномен спеціалізованого процесуального керівництва у кримінальному процесі України. *Підприємництво, господарство і право*. 2016. № 5. С. 90–95.

Юрчишин Ю. В. Повноваження прокурора у кримінальних провадженнях про корупційні правопорушення. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2019. Вип.2. С. 187-196.

ТЕМА 5. ПІДТРИМАННЯ ПУБЛІЧНОГО ОБВИНУВАЧЕННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ

ПРОВАДЖЕННЯХ ЩОДО КРИМІНАЛЬНИХ КОРУПЦІЙНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ.

План

1. Предмет, завдання і правові основи підтримання прокурором публічного обвинувачення у кримінальних провадженнях щодо кримінальних корупційних правопорушень.
2. Особливості підготовки прокурора до підтримання публічного обвинувачення у відповідних провадженнях.
3. Участь прокурора в підготовчому судовому провадженні щодо кримінальних корупційних правопорушень.
4. Тактика і методика участі прокурора в судовому розгляді кримінальних проваджень щодо кримінальних корупційних правопорушень.
5. Особливості оскарження прокурором судових рішень у кримінальних провадженнях щодо корупційних правопорушень.

Завдання

19. Проаналізуйте матеріали справи:

«Під час судового розгляду кримінального провадження по обвинуваченню Н. у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 191 КК України, підсудний повідомив, що надавав керівнику Н-ської обласної прокуратури З. грошові кошти за непритягнення його до кримінальної відповідальності за інкриміноване йому кримінальне правопорушення. Отримавши цю інформацію, прокурор Спеціалізованої антикорупційної прокуратури Т., який підтримував публічне обвинувачення, прийняв рішення про висунення додаткового обвинувачення проти З. за ч. 5 ст. 27 та ч. 5 ст. 191 КК України. У зв'язку із цим він склав новий обвинувальний акт, в якому виклав обвинувачення З., і подав його суду з клопотанням про його розгляд в одному провадженні з первісним обвинуваченням.

Суд задовольнив клопотання прокурора і продовжив розгляд кримінального провадження, за наслідками якого ухвалив виправдувальний вирок щодо З. у зв'язку з недоведеністю його вини у вчиненні кримінального правопорушення. Керівник Спеціалізованої антикорупційної прокуратури подав на вказаний вирок суду апеляційну скаргу, у якій просив скасувати вирок у зв'язку з істотним порушенням вимог кримінального процесуального законодавства, оскільки рішення прокурора про висування додаткового обвинувачення не було погоджено із ним в установленому законом порядку».

Чи додержано в наведеній ситуації вимог кримінального та кримінального процесуального законодавства? Чи підлягає задоволенню апеляційна скарга керівника САП? Обґрунтуйте свою відповідь.

20. Проаналізуйте матеріали справи:

«Під час підтримання прокурором САП публічного обвинувачення за ч. 1 ст. 368 КК України (прийняття пропозиції, обіцянки або одержання службовою особою неправомірної вигоди) було з'ясовано, що злочин вчинено не одноособово обвинуваченим, як це було зазначено в обвинувальному акті, а за попередньою змовою групою осіб, оскільки обвинуваченому в отриманні неправомірної вигоди допомагав його помічник.

Прокурор в обвинувальній промові на етапі судових дебатів заявив про доцільність кваліфікувати дії підсудного за ч. 3 ст. 368 КК України, тобто одержання неправомірної вигоди за попередньою змовою групою осіб. В результаті вирок суду особою було засуджено за вчинення злочину, передбаченого ч. 3 ст. 368 КК України».

Чи додержано у вказаній ситуації вимог КПК України? Чи повинен прокурор реагувати на такий вирок і яким саме чином?

Список літератури

Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>

Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/main/t21>

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51. Ст. 1122. Дата оновлення: 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text> (дата звернення: 27.08.2020).

Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131. Дата оновлення: 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 27.08.2020).

Веклич В. О. Адміністративно-правові засади публічної політики щодо запобігання і боротьби з корупцією в Україні: монографія. Київ: Видавництво «Людмила», 2017. 592 с.

Гарашук В. М., Мухатаєв А. О. Актуальні проблеми боротьби з корупцією в Україні: монографія. Харків: Право, 2010. 144 с.

Лапкін А. В. Закон України «Про прокуратуру». Науково-практичний коментар. Харків: Право, 2015. 680 с.

Лапкін А. В. Концептуальні проблеми підтримання публічного обвинувачення в суді прокурором. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 21. С. 123-130.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах. Вид. 6-ге, змін. та допов. Харків: Право, 2020. 150 с.

Лапкін А. В. Прокурор у кримінальному провадженні: теоретичні, правові та організаційно-методичні проблеми : монографія. Харків : Право, 2020. 1304 с.

Нормативний помічник з запобігання та протидії корупції: практичний посібник / упоряд. С. В. Петков. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 288 с.

Правові засади та практичні аспекти запобігання корупції: Лекційні матеріали до тренінгового навчального курсу

для працівників державних органів та посадових осіб місцевого самоврядування. 2017. 85 с. URL: https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/nazk_files/навчальні%20матеріали/Лекція.pdf

Юрчишин Ю. В. Повноваження прокурора у кримінальних провадженнях про корупційні правопорушення. *Вісник Чернівецького факультету Національного університету «Одеська юридична академія»*. 2019. Вип.2. С. 187-196.

ТЕМА 6. ПРЕДСТАВНИЦТВО ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ В СУДІ У ВИКЛЮЧНИХ ВИПАДКАХ, ПЕРЕДБАЧЕНИХ ЗАКОНОМ І ПОВ'ЯЗАНИХ ІЗ КОРУПЦІЙНИМИ АБО ПОВ'ЯЗАНИМИ З КОРУПЦІЄЮ ПРАВОПОРУШЕННЯМИ

План

1. Предмет, завдання і правові основи представництва інтересів держави в суді у виключних випадках, передбачених законом і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями, а також представництва інтересів держави у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

2. Форми представництва прокуратурою інтересів держави в суді у відповідних справах.

3. Встановлення прокурором підстав представництва інтересів держави в суді у виключних випадках, передбачених законом і пов'язаних із корупційними або пов'язаними з корупцією правопорушеннями, а також у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

4. Особливості участі прокурора в розгляді судом відповідних справ.

5. Оскарження прокурором судових рішень у відповідних провадженнях.

6. Участь прокурора у виконавчому провадженні щодо корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, а також щодо визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

Завдання

21. Ознайомтеся з матеріалами справи:

Під час проведення моніторингу способу життя народного депутата НАЗК було виявлено, що за даними поданої ним декларації він отримав понад 1,2 млн гривень доходу від передання в оренду об'єкту нерухомості (жомової ями). Однак вивченням даних з державних реєстрів було встановлено, що народний депутат не був власником цього об'єкта та не мав на нього жодних майнових прав. Крім того, сама жомова яма знаходилася у занедбаному стані та останні 15 років не використовувалася. Відповідні матеріали були передані до САП.

Які повноваження може використати САП в цій ситуації щодо задекларованих народним депутатом коштів? Охарактеризуйте порядок їх реалізації.

22. Ознайомтеся з матеріалами справи:

В ході розслідування кримінального провадження за фактом зловживання колишніх посадових осіб Національного агентства з питань запобігання корупції під час організації функціонування інформаційно-телекомунікаційної системи «Єдиний державний реєстр декларацій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування», встановлено, що договір про надання послуг з оренди було укладено з порушенням чинного законодавства.

У 2015 році розроблено програмне забезпечення системи електронного декларування в Україні. У 2016 році відповідно до Програми розвитку ООН в Україні укладено Інституційний

договір з приватним товариством на послуги оренди обладнання для розгортання системи електронного декларування, вартість яких складала 100 тис. гривень на місяць.

У подальшому вищевказане програмне забезпечення разом з усіма правами інтелектуальної власності, у тому числі виключним правом на володіння, користування та розпорядження, було передано до НАЗК.

В рамках розслідування встановлено, що впродовж 2017-2019 років Національним агентством було укладено ряд договорів про надання послуг з оренди обладнання з вищезгаданим товариством.

Проте з'ясувалося, що вказані договори були укладені внаслідок проведення переговорної процедури замість проведення відкритих торгів. Крім того, укладання договору відбулось без проведення аналізу цін на аналогічному ринку та обрання більш вигідної економічної пропозиції.

Як прокурори САП мають реагувати на виявлені факти укладення НАЗК незаконних договорів? В якому порядку реалізуються їх повноваження? Обґрунтуйте свою відповідь.

23. Ознайомтеся з матеріалами справи:

З урахуванням повідомленої у ЗМІ інформації прокурорами САП було зроблено висновок, що народний депутат України 9 скликання у 2020 році придбав трикімнатну квартиру в місті Києві за відсутності відомостей про те, звідки у нього виявилось близько 3 млн гривень, яких не вистачало для такої купівлі зважаючи на розмір законних доходів депутата. Спеціалізована антикорупційна прокуратура звернулась до Вищого антикорупційного суду з позовом про визнання необґрунтованими вказаних активів та стягнення їх в дохід держави, однак ВАКС відмовив у задоволенні позову з огляду на те, що прокурори САП не довели незаконність походження коштів, використаних для придбання квартири.

Чи погоджуєтеся Ви з рішенням ВАКС? Як на нього можуть реагувати прокурори САП? Обґрунтуйте свою відповідь.

Список літератури

Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 № 8073-Х. *Відомості Верховної Ради України*. 1984. № 51. Ст. 1122. Дата оновлення: 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>

Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України*. 2001. № 25. Ст. 131. Дата оновлення: 16.07.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14> (дата звернення: 27.08.2020).

Веклич В. О. Адміністративно-правові засади публічної політики щодо запобігання і боротьби з корупцією в Україні: монографія. Київ: Видавництво «Людмила», 2017. 592 с.

Лапкін А. В. Закон України «Про прокуратуру». Науково-практичний коментар. Харків: Право, 2015. 680 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах. Вид. 6-ге, змін. та допов. Харків: Право, 2020. 150 с.

Нормативний помічник з запобігання та протидії корупції: практичний посібник / упоряд. С. В. Петков. Київ: Центр учбової літератури, 2017. 288 с.

Подкопась С. В. Організація та діяльність прокуратури в Україні : монографія. Харків : Право, 2020. 362 с.

Правові засади та практичні аспекти запобігання корупції: Лекційні матеріали до тренінгового навчального курсу для працівників державних органів та посадових осіб місцевого самоврядування. 2017. 85 с. URL: https://nazk.gov.ua/sites/default/files/docs/nazk_files/навчальні%20матеріали/Лекція.pdf

Прокурорське право: навч. посібник / Г. Д. Борейко, О. М. Броневицька, Ю. О. Лісіцина, В. В. Луцик, В. В. Навроцька, І. Р. Серкевич, Б. М. Телефанко; за заг. ред. В. В. Луцика. Львів: ЛьВДУВС, 2019. 640 с.

ТЕМА 7. МІЖНАРОДНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО ПРОКУРАТУРИ У СФЕРІ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ

План

1. Предмет, завдання і правові основи міжнародного співробітництва прокуратури у сфері протидії корупції.
2. Основні напрями і форми міжнародного співробітництва прокуратури у сфері протидії корупції.
3. Уповноважені суб'єкти на здійснення міжнародного співробітництва.
4. Порядок міжнародного співробітництва прокуратури у сфері протидії корупції.

24. Проаналізуйте матеріали справи:

Обвинувачений Г. до направлення обвинувального акту до суду знаходився у міждержавному розшуку, був затриманий у Австрії та виданий в Україну на запит Офісу Генерального прокурора. В запиті ставилось питання про його притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення злочину, передбаченого ч. 3 ст. 369 КК України, а саме надання неправомірної вигоди службовій особі, яка займає відповідальне становище, вчинені за попередньою змовою групою осіб.

Під час судового розгляду кримінального провадження прокурором САП було встановлено, що Г. є учасником організованої групи осіб, що спонукало прокурора змінити кваліфікацію вчиненого ним діяння на ч. 4 ст. 369 КК України. З цією метою прокурором було підготовлено новий обвинувальний акт зі змінним обвинуваченням та обґрунтуванням прийнятого рішення, який він подав для погодження керівнику САП.

Яке рішення має прийняти керівник САП у вказаній ситуації? Обґрунтуйте свою думку.

25. Проаналізуйте матеріали справи:

Під час здійснення досудового розслідування щодо отримання суддею К. неправомірної вигоди в особливо великому розмірі виникла необхідність допиту свідків вчинення злочину О. і М., які проживають в Іспанії. З метою їх допиту Спеціалізована антикорупційна прокуратура 30 листопада 2021 р. звернулася із запитом про міжнародну правову допомогу до компетентного органу Королівства Іспанії про виклик вказаних осіб до України на 12 січня 2022 р. Після прибуття цих осіб до України вони були затримані детективами НАБУ як пособники К. у вчиненні злочину.

Чи додержано у вказаній ситуації положення КПК України щодо здійснення міжнародного співробітництва у кримінальному провадженні? Обґрунтуйте свою відповідь.

Список літератури:

Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18>.

Ахтирська Н. М. Міжнародне співробітництво під час кримінального провадження щодо корупційних правопорушень: суб'єкти та повноваження. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Право. 2015. №. 34 (3). С. 67-70.

Лапкін А. В. Закон України «Про прокуратуру». Науково-практичний коментар. Харків: Право, 2015. 680 с.

Лапкін А. В. Основи прокурорської діяльності в Україні : навч. посіб. у схемах. Вид. 6-ге, змін. та допов. Харків: Право, 2020. 150 с.

Лапкін А. Спеціалізована антикорупційна прокуратура: проблеми організації та діяльності. *Право України*. 2017. № 1. С. 63–70.

Розсоха К. О. Організаційні засади діяльності прокуратури в системі спеціалізованих антикорупційних органів України. *Науковий вісник Ужгородського національного*

університету. Серія «Право». 2017. Випуск 43. Т. 3. С. 84-88.

Розсоха К. О. Правовий статус спеціалізованої антикорупційної прокуратури як підрозділу генеральної прокуратури України. Науковий вісник публічного та приватного права. 2017. Випуск 5. Том 4. С. 145-149.

Розсоха К. О. Нормативне забезпечення функціонування антикорупційних органів України. Науковий вісник публічного та приватного права. 2018. Випуск 5. С. 93-96.

Супрун Т. М. Міжнародне співробітництво у боротьбі з корупцією. *Порівняльно-аналітичне право*. 2016. № 5. С. 335-337.

5. ПОТОЧНИЙ ТА ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ

«Діяльність прокуратури у сфері запобігання корупції» є навчальною дисципліною, яка викладається кафедрою судоустрою та прокурорської діяльності. Моніторинг знань студентів з даної дисципліни здійснюється шляхом поточного контролю (ПК) протягом курсу практичних занять. Загальним об'єктом оцінювання знань студентів є відповідні теми програми навчальної дисципліни «Діяльність прокуратури у сфері запобігання корупції», засвоєння яких перевіряється під час практичних занять, проходження тестування на НЕІКу та під час захисту підсумкової письмової роботи на останньому практичному занятті.

Завданням ПК є перевірка розуміння та опанування навчального матеріалу, здатності осмислити зміст теми чи розділу, умінь застосовувати отримані знання при відповіді на теоретичні питання та при вирішенні практичних завдань.

Підсумковий контроль з дисципліни відбувається у формі захисту підсумкової письмової роботи на останньому практичному занятті.

Підсумкова письмова робота є обов'язковим видом самостійної роботи студента з навчальної дисципліни. Її

метою є набуття здобувачем вищої освіти компетентностей щодо аналізу та синтезу юридичних фактів і подій, здатність знаходити інформацію з різних джерел, а також розвиток письмових комунікаційних вмінь і навичок.

Залік з навчальної дисципліни «Діяльність прокуратури у сфері запобігання корупції» студент денної форми отримує у разі набрання в результаті роботи на практичному занятті та захисту підсумкової письмової роботи від 60 до 100 балів. При цьому за результатами роботи на практичному занятті він отримує до 80 балів; захисті підсумкової письмової роботи – до 20 балів.

Захист підсумкової письмової роботи проводить викладач, який вів практичні заняття.

Кількість балів при проведенні захисту підсумкової письмової роботи визначається з урахуванням: (1) повноти розкриття теми, послідовності викладення матеріалу, наявності висновків, якості оформлення роботи тощо; (2) оцінки вмінь і навичок, презентації матеріалу, аргументації власних позицій і висновків, доведеності суджень. За результатами захисту підсумкової письмової роботи студент може отримати 0, 5, 10, 15, 20 балів, при цьому 0 балів унеможливує отримання диференційованого заліку з навчальної дисципліни.

Критерії оцінювання знань та вмінь студентів під час поточного контролю відображено в нижченаведеній таблиці.

Вид активності	Зміст активності	Кількість видів	Кількість балів за вид	Всього (в балах)
Відповіді на заняттях	Розкриття питань плану, вирішення задач, відповіді на додаткові запитання викладача	10	5	50

Тестування	Пройдення тестування на НЕІКу	1		30

Критерії оцінювання результатів навчання студентів (курсантів) денної форми при захисті підсумкової письмової роботи:

Кількість балів	Критерії оцінювання результатів навчання
20	<ol style="list-style-type: none"> 1. Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. 2. Робота не містить методологічних помилок, є посилання на джерела та власні висновки. 3. При захисті продемонстровані глибокі знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
15	<ol style="list-style-type: none"> 1. Робота оформлена відповідно до вимог кафедри. 2. Робота містить незначні методологічні помилки, є посилання на джерела, власні висновки. 3. При захисті продемонстровані достатні знання теми, а також доведеність висновків, позицій, класифікацій тощо.
10	<ol style="list-style-type: none"> 1. Робота оформлена відповідно до вимог кафедри, але з незначними помилками. 2. Робота містить методологічні та змістовні помилки, є посилання на джерела, власні висновки. 3. При захисті продемонстровані достатні знання теми, але виникли проблеми з аргументації окремих понять та суджень у роботі, доведеність висновків.
5	<ol style="list-style-type: none"> 1. Робота оформлена з помилками та порушеннями кафедральних вимог щодо форми

	<p>роботи.</p> <p>2. Робота містить методологічні та змістовні помилки, використано недостатню кількість джерел для обґрунтування дослідження та висновків.</p> <p>3. При захисті виникли труднощі щодо розкриття змісту теми, наведення аргументів стосовно окремих положень роботи та обґрунтованості і доведеності висновків.</p>
0	<p>1. Робота оформлена неналежним чином, без посилання на джерела і містить методологічні помилки.</p> <p>2. При захисті автор роботи не може продемонструвати знання з обраної теми, навести аргументацію суджень і проаналізувати інформацію.</p> <p>3. Робота виконана з порушенням вимог академічної доброчесності.</p>

Пояснення:

Максимальна кількість балів за результатами практичних занять - 80.

Робота на практичних заняттях та проходження тестування на НЕІКу є обов'язковими для всіх студентів і дають можливість набрати 80 балів.

Відповіді на практичних заняттях полягають у розкритті питань за темою, виконанні практичних завдань, доповненнях. Залежно від обсягу та якості відповідей їх можна оцінювати у 1-5 бала за заняття.

Тестування на НЕІКу полягає у проходженні студентами тестових завдань після кожної теми курсу, що дає можливість набрати до 30 балів.

Захист підсумкової письмової роботи дає можливість студенту набрати до 20 балів.

У разі невиконання завдань ПК з об'єктивних причин студенти мають право на ліквідацію заборгованості.

Перескладання заліку з навчальної дисципліни відбувається відповідно до графіку ліквідації академічних заборгованостей, затверджених розпорядженням Директора ІПКЮ протягом проведення семестрового контролю відповідного семестру.

6. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота полягає в додатковому поглибленому опрацюванні студентами окремих питань навчальної дисципліни.

Необхідно самостійно ознайомитись, критично осмислити та зробити висновки з рекомендованого наукового матеріалу.

Основні види самостійної роботи:

- пошук та вивчення додаткової нормативно-правової та наукової літератури;
- ознайомлення з сучасними поглядами на проблемні питання, що висвітлені в періодичних виданнях;
- виконання домашніх завдань;
- доопрацювання матеріалів лекцій.

7. ТЕМИ ПІДСУМКОВОЇ ПИСЬМОВОЇ РОБОТИ

1. Правові основи антикорупційної діяльності прокуратури.

2. Поняття й ознаки антикорупційної діяльності прокуратури.

3. Генезис антикорупційної діяльності прокуратури і її місце у системі функцій прокуратури.

4. Роль прокуратури в системі антикорупційної юстиції України.

5. Взаємодія прокуратури з судом та іншими уповноваженими суб'єктами у сфері запобігання корупції.

6. Особливості підготовки прокурора до підтримання публічного обвинувачення у відповідних провадженнях.

7. Участь прокурора у підготовчому судовому провадженні щодо кримінальних корупційних правопорушень.

8. Предмет, завдання і правові основи підтримання прокурором публічного обвинувачення у кримінальних провадженнях щодо кримінальних корупційних правопорушень.

9. Тактика і методика участі прокурора у судовому розгляді кримінальних проваджень щодо кримінальних корупційних правопорушень.

10. Особливості оскарження прокурором судових рішень у кримінальних провадженнях щодо корупційних правопорушень.

11. Предмет, завдання і правові основи представництва Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою інтересів держави в суді у виключних випадках.

12. Представництво інтересів держави у справах про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави.

13. Форми представництва прокуратурою інтересів держави в суді у корупційних правопорушеннях.

14. Підстави представництва Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою інтересів держави в суді у виключних випадках.

15. Участь прокурора в розгляді судом корупційних справ : особливості й законодавча база.

16. Участь прокурора у виконавчому провадженні щодо корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень, а також щодо визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави

17. Предмет, завдання і правові основи міжнародного співробітництва прокуратури у сфері запобігання корупції.

18. Основні напрями і форми міжнародного співробітництва прокуратури у сфері запобігання корупції.

19. Порядок міжнародного співробітництва прокуратури у сфері запобігання корупції.

20. Координаційна функція прокуратури в сфері протидії корупції.

21. Міжнародні стандарти й іноземний досвід діяльності прокуратури у сфері запобігання корупції.

22. Процесуальне керівництво прокурором досудовим розслідуванням справ, пов'язаних з корупцією.

23. Національне агентство з питань запобігання корупції : статус, призначення, повноваження і взаємодія прокуратурою.

24. Національне антикорупційне бюро України : статус, призначення, повноваження і взаємодія прокуратурою.

25. Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів: статус, призначення, повноваження і взаємодія прокуратурою.

26. Вищий антикорупційний суд України : призначення, повноваження

27. Взаємодія прокуратури з судом та іншими уповноваженими суб'єктами у сфері протидії корупції з питань запобігання корупційним правопорушенням.

28. Поняття, елементи й напрями формування системи антикорупційної юстиції України.

29. Міжнародні стандарти діяльності уповноважених суб'єктів у сфері запобігання корупції.

30. Нагляд за негласними та іншими слідчими і розшуковими діями органів, які здійснюють розслідування

корупційних злочинів.

Навчальне видання

ЕЛЕКТРОННЕ ВИДАННЯ

**НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ
ПОСІБНИК**

**для самостійної роботи та практичних занять
з навчальної дисципліни**

**«ДІЯЛЬНІСТЬ ПРОКУРАТУРИ У СФЕРІ
ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ»**

У к л а д а ч і: ЛАПКІН Андрій Васильович
РОЗСОХА Кирило Олегович

Відповідальна за випуск *Л. М. МОСКВИЧ*